

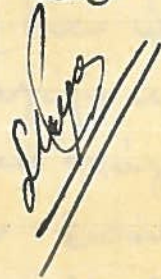
ΣΤΕΦΑΝΟΥΛΛΟΣ

III

ΣΤΕΦΟΣ

Σίμων Μενδής
(Σοφιστής)

Ε. Ζαβίς Γυμνασίου ημεροῦ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ Σ ΜΕΝΑΡΔΟΥ

ΚΑΙ

ΚΡΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΤΟΠΩΝΥΜΙΚΟ ΤΟΥ ~~Ε. ΜΕΝΑΡΔΟΥ~~

Ὁ Σίμος Μενάρδος γεννήθηκε στὴν Κύπρον
τὸ 1872. Σὲ ἡλικία 23 ἔτων αἴρε τὸ δίπλωμα
διδασκῶνος στὴν φιλοσοφία καὶ στὰ νομικὰ.
Κατ' ἀρχὰς ἐσπείρασε τὴν θύμωσαν ὡς διευγέ-
ρος στὴν ἡμετέραν. Ἐπειδὴ ὅμως εἶχε μεγάλη κλίση στὴν
φιλοσοφία, ἐγκατέλειπε τὸ διευγερτικὸ ἐπάγγελμα
καὶ διακρίθηκε ὡς πρῶτος Ἕλληνας ἐπιστήμιος τῆς
κατωτέρας παιδείας στὴν Κύπρον. Ἀλλ' οὐδέ πῶς
τὸ ἐπάγγελμα εὗρεται εὐχαριστήσιον. καὶ γ' αὐτὸ
ἔδειξεν δέση τοῦ πατριωτικῆς τῆς Ἑλληνικῆς φιλο-
σοφίας στὰ ξακουστά Πανεπιστήμια τῆς Ὁξφόρδης
καὶ τοῦ Γονδίνου. Ἀρχότερον ἐσπείρασε ὁ Σίμος Μενάρ-
δος τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἡ γοη-
τῆς Ἑλλην. Ἀκαδημίας. Ἀλλὰ δυστυχῶς τὸν Ἰούλιον τοῦ
1933 ἀπέδανε καὶ τὸσα δὲν ἐσπείρασε πιά στὴ ζωὴ
ὁ Σίμος Μενάρδος.

Ὁ Μενάρδος ἦταν ἄριστος ἐργασίας
καὶ φιλόσοφος ἐπιστήμιος. Ἡ ζωὴ του διαδραματῆται

συνεχώς δ' αὖτε διημιόχουν. Μετέφρασε τὴν ἱστορίαν
αὐτῆς Ἑλλην. ποσοτεχνίας τοῦ Μώρεν καὶ ἐξέδωκε
τὸν «Ἐκέραν» μὲν συλλογὴν μεταφράσεων τῶν ἀρχαίων
ἰστορικών πομπῶν ἐν οὐρανῷ καὶ γῆν ἁπλοῦς διημιό-
χῃ. Μετὰ τὸν «Ἐκέραν», ὁ Μενάρδος ἐπέμεινε τὴν γυνά-
μην, ἃς μεταφράσει τῶν ἀρχαίων κειμένων ἰσοδυναμῶ-
ν μετὰ τὴν διορθοσίαν τῶν καὶ ἀσίδειξε, ἃς ἡ ἠνωαρχική
ἔχει μέσα αὐτῆς στοιχεῖα πομπῶν, ὅσων ἐπιφράσεων,
συγχρόνως δ' ἐκνήρισε τοὺς Ἑλληνας τοὺς οὐκ ἐπιφράσεις
δηλωτοὺς τῶν προχόνων τῶν, ὡς ἦσαν ἀγνωστοὶ καὶ
ἀσυνέτοιμοι τοὺς ἑσθῶν.

Ἄλλο τὰ ἔργα ὅπως τοῦ ἔργου Μενάρδου κίνο,
πὺ διαφέρει περισσότερο ἐπὶ τοὺς κυπρίους, εἰναὶ οἱ
μεγέτες πὺ διημιόχουσε καὶ εἶχαν ὡς ὅμοια τὸ Μωσῆμα.
Ἐπὶ αὐτῆ τὴν ἀρετὰ ἡ ἐργασία τοῦ Μενάρδου εἶναὶ πομπῆ,
ποικίλη καὶ ἀξιοπομπῆ.

Ἐδιημιόχουσε μετὰ τὴν ἀρετῶν μεγέτες «ἡ φωνητικὴ τῶν
διημιόχων κυπρίων» ἢ «ἡ γενικὴ κατὰ κυπρίους» «αὐτοαρχικαὶ
καὶ μεσαιωνικαὶ γέσεις ἐν κίνο» «κυπριακὴ
γραμματικὴ» «μεταφραστικὸς ὀνομαστικὸς καὶ οὐκ ἐπιφράσεις
δημιόχων ὀνομαστικῶν» «κυπριακὰ τραγῳδία ὅπως ἡ ἠνωαρχική
σα καὶ ἡ «Ἐκέραν» «Ὁ Διημιόχουσε τῶν κίνο» «ἡ ἠνωαρχική
τῶν κίνο» «μεγέτη γὰρ τὴν ἠνωαρχική, ἀποδεικνύοντας
μὲ πομπικὰ ἐπιφράσεις, ὅτι ἡ ἀρετῶν εἶναὶ ἡ παραδοσιακὴ
ἡ «ἠνωαρχική» ἡ ἠνωαρχική ὅτι κίνο.

Ἄρα τὸ ἔργο, ὡς ὁ ἀπολεξέων το ἀντικείμενο τῆς
τοριῆς μου μελέτης καὶ πρὸς τὴν, εἶναι τὸ ἀποπρωμι-
κό τῆς Κύπρου». Γιατί εἶναι μία μεγάλη ποσότης,
χρηστικὴ καὶ ἀπαραίτητη ἐν τῇ ἐπιστάσει τῆς
ἱστορίας τῆς Πήσου. Περιέχει ἐξηγήσεις τῶν γεωγραφικῶν
ὀνομάτων τῶν διαφόρων πόσεων, λιμνοπόσεων, χωριῶν, βουνῶν
καὶ χαλαρῶν, ποὺ διηρῶνται πάνω ἐν ἱστορικές
πηγές καὶ διὰ προσωπικὴ ἔρευνα καὶ σπουδὴ τοῦ
συγγραφέα.

Ὁ Λίμος Μενάρδος ὑπὸ βασιλῆς μελετήσας τῆς
Παλίδας του. Καὶ πῶς, καὶ χερσὶ, καὶ ἀκλή,
καὶ βουνό, καὶ γόφος, καὶ βράχος τῆς Παλίδας
ἐκνήριον τὴν ἀποπρωμιῶν σοφὸν καὶ ἀχρηστικὸν καὶ
τὰ μελέτησε. Τὸ ἀποπρωμιῶν τῆς Κύπρου εἶναι προί-
ον βασιλῆς μελέτης, βασιλῆς σοφίας, καὶ μετὰ τὸν κόπον.
Αὐτὸ παραδίδει μόνον ἀρκετὰ πηγές καὶ γνῶμες διὰ τὴν
ἐξηγήσεις τῶν ἀποπρωμιῶν τῆς Πήσου, ἀλλὰ καὶ ἐπιτελεῖ
ἴσως, καὶ συμπληρῶναι καὶ διηρῶνται νέες καὶ ἀχρηστικὸν.
Γιατί διὸ διηρῶνται αὐτὸ ἔδωκε ὡς μεγάλη προσοχὴ ἀναγνωρίσας,
ὅτι καὶ τὰ γεωγραφικά ὀνόματα τῶν διαφόρων χωρῶν
ἀποπρωμιῶν, οὕτως εἶπεν, ἐπιχερῶς συζητήσας ἐπὶ τοῦ
ἔδαφους, ἐγένοντο ποτὲς φορές ὑποκείμενο μελέτης ἐπιχερῶν
φιλοσόφων καὶ ἐξηρῶνται δι' ὅσιν ὡς ὡς διαφόρων
ἱστορικῶν καὶ ἐθνογραφικῶν γνῶμων.
Καὶ γραμματικὰ "οἱ γαζωμέναι αὐτὲς ἐπιχερῶν", διηρῶνται

τὴν ἱστορίαν καὶ διασπείναν ἢ διαγίνδον εἰς ἡμέρας καὶ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν ἱστορικῶν γὰρ τὸ παρεφρόν. Εἰναί ποινόν στοιχεῖα πρῶτα γὰρ τὴν μέγαν τῆς ἱστορίας τῆς χώρας καὶ ἡ συμβολὴ τους ἀνυπολόγησιν.

Ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀποψη ποινόν ἡ ὑπερδία, πού ὁ δῆμος Μωάρδος, ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Τοπωνυμικοῦ», προσέφερε εἰς ἡμῶν, εἶναι πρὸ ἀξιολογῆ καὶ πρὸ ἀξιοσημείωσιν. Γιατί, ὅπως φέρει καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὸν ἐπίλογον τοῦ «Τοπωνυμικοῦ» του, «ἄδελφια ἄλλα μέγαν εἶναι τιμωτέρα τῆς ἱστορίας τῆς πατρίδας. Διὰ τῆς βουδῆς τῶν ὀνομάτων, εἶσω καὶ μόνον τῶν κωμῶν, ἔρομεν ἐπιδῶσαν τὴν γεωγραφίαν ἀρχαιότητα πρὸ πρῶτον ἢ ὅσον ἐνομιζέτο μέχρι τούδε». Κι' αὖτὰ μάριστα θυμηθῶμεν, ὅτι ἡ Κύπρος στάθηκε μιά χώρα, ποὶ πέρασε κάτω ἀπὸ ποταμῶν καὶ ποικίλων παρακλιμάτων καὶ κωμῶν, ἡ διαβάσθ τῶν ὀνομάτων ἢ τῶν φυσικῶν ἢ ἀφῆσθ τῶν ἰσχυρῶν καὶ ἰσχυρῶν, διὰ διάφορα μνημεῖα καὶ ἔργα τέχνης, ὅπως καὶ εἰς τὴν γυροῦνδρον καὶ νοσοροσία τῶν κατοίκων, τότε ἡ Ἰουδαία αὐτὴ μέγαν γερῖσαι ἕνα κωμόν. Ἄλλ' ὅχι μόνο τούτο ἀποσχετὶ ἀπόμα ἕνα ἀνεκλιμῶν ὀδῶν καὶ παρέχει μιά ἐπιστημονικὴ ἐξίτησθ δὲ πρῶτος ἀπορίαι καὶ ἀνίτηματα καὶ θείους, αὐτὸν συναντῶσε μνημεῖα του ἐκεῖνος, ποὶ ἤθελε νὰ καταπιασθῆ με τὴν ἱστορίαν, τὴν γεωγραφίαν, καὶ τὴν ἐπομορολογικῶν μέξεων τῶν διαφόρων γεωγραφικῶν ζώων τῆς Νήσου.

του Μενάρδου

Αὐτὰ εἶχαμεν καὶ πῦμα γὰ τὴν βιογραφίαν καὶ
τὸν ἀνεκλήριον αὐτοῦ Ἰθακῶν, «Τοπωνυμικός»,
πὺν ἐκφυροδότισε θερὰ τοὺς μεταγενεότερους, ὡς «κῆμα
ἐς ἀεὶ», ὁ συγγραφεὺς.

Καὶ τώρα, ὡς παραδόμεθα μερικὰ δείγματα τῆς φωνη-
τικῆς ἐπιμορφίας τῶν ὀνομάτων τῶν ~~ἐπιμορφωμένων~~ ἐπιμορφωμένων
πόσεων τῆς νήσου, καὶ τῆς ἐπιμορφίας τῶν
ὀνομάτων μερικῶν κρητοπόσεων, γὰρ νὰ παραβῶμεν παρ-
τερεὰ τὴν ἐπιμορφίαν ἀξίαν καὶ βανδαϊστικὰ τοῦ
«Τοπωνυμικού» τοῦ μακαρίτη Λύκου Μενάρδου.

Ἡ «Κερύνια» εἶναι γραφὴ ἀρχαιότερα εὐρισκομένη παρὰ
Διοδώρῳ. Κατόπιν ὁ Λύκος γράφει Κερύνια, ^(καὶ) δὲν εἶναι
ἀπέθανον, ὅτι καὶ ἀρχὰς ἦτο Κινύρια, ὡς ἐπιμορφισθένό
Μόνος, καὶ ὅτι δὲν εἶναι ὀρθή ἡ γραφὴ Κερύνια, ὡς το-
μίζουσιν οἱ μεταγενεότεροι.

Ἡ Περμεσός (πῶς) πρῶτον φράσεων ὀνομάζεται Περμεσός καὶ
τοῦτο φαίνεται, διότι ὑπάρχει ἅγιος Περμεσός. Ἡ Περμεσός καὶ
καὶ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἡμαθῶνα ἐπινομάζεται «ἐν ἑσπέρῳ»
Περίπολις Περμεσῶ», γένη καὶ ὑπάρχει καὶ ὅτι φησὶ
τοῦ ἐπιμορφιστοῦ, ὡς «ἐπιμορφιστοῦ ἡμαθῶντος καὶ ἑσπέρου
πόσεως Περμεσῶ...». Ἡ γραφὴ Περμεσός καὶ Περμεσός εἶναι
ὁμοίως καὶ πρέπει νὰ ἀχρηστευθῇ καὶ νὰ διατηρηθῇ ἡ
γένη Περμεσός παρὰ τὴν τῶν ἑσπέρου.

Ἡ Πάφος; τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι ὁμοίον παλαιόν ἀναφέρεται
ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου (Θ, Ὀδυσσ. 363): Ἐπειτα πάροι Πάφοσ; Πάριπαφος

ἀπὸ τοῦ Πausανίου καὶ τοῦ Strabonov καὶ
τοῦ Ptolemy. Ἡ εἰσὸς αὕτη, ἐπεὶ παλαιὰ
ἐπανηχημένως ἀπὸ βυβλίου, ἀπέμεινε μόνον ὡς
ῥῶσος ἐπὶ τῆς Ἁφροδίτης. Κατ' ἀρχὴν ἡ συμφο-
ρὴ Πάρος ἔφερε τὸ διακριτικὸν "ῥεα Πάρος", ἀλλὰ
παλιὴν ἦσαν κυρία Πάρος, ἔδρα βασιλείων,
ἀνδραγαθῶν καὶ πρῶτος ἀπὸ τῆς Κύπρου μέχρι τῆς
ἐπικρατείας τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐπὶ τοῦ αυτοκράτορος
ἦσαν μὲν καὶ 14 ἐπισκοπῶν, ἐπὶ δὲ τῶν ~~παλαιῶν~~
ρουζικανῶν κέντρον μίας τῶν 11 περιοχῶν, ἀλλ' ἐπὶ
Ἐνετοκρατίας οἱ παλαιοὶ μὲν ἦσαν ὑψηλότεροι ἐν
κλίμα, ἐπεὶ ὁ γῆν ἦσαν ῥοσπός. Σήμερον
δὲ Πάρος εἶναι μικρὸ χωριό. Πάρος ὅπως ὀνομάζε-
ται καὶ ὄρη ἢ ἐπαρχία.

«Ἡ Ἁφροδίτη.» Μέ τὸ ὄνομα αὐτὸ φέρονται δύο Ἁφροδίται
γνωστότερος εἶναι ἡ παρὰ τὸ ἀρχαῖον μῦθον
καὶ ἡ Ἁφροδίτη τῆς Ἡουσίτου. εἶναι ἀρχαῖα
ὀνόματα καὶ ἦσαν φέρονται προάστια τῶν
πυλῶν μεγάλων πόλεων. Ἡ Ἁφροδίτη εἰσημαυτε πιδά-
ρως τῶν καὶ ποίον. Ὁρθότερον δὲ εἶναι τὸ ἐπιπέ-
ρεται τὸ ὄνομα ἐρσηνωσκό Ἁφροδίτη»

«Ἡ Ἁφροδίτη» ἡ ὀνομαζομένη ὁ γῆν ὁ ὄνομα ὀνομα
φορὴ παρεχόμεν ἀπὸ ἄλλου. τὸ ὄνομα ἀναφέ-
ρει ὡς ὅτι ὁ προσημαῖος. Προσημαῖος ἔχεται Ἁφροδίτη ἀπὸ
τὸ ὄνομα τῆς ἀδελφῆς τοῦ Προσημαῖου. Ἁφροδίτη παλιὴν ἐπισημαῖος τὸ ὄνομα

Ἄρδινόν καὶ ἐωυράλινον ἢ γραφὴ ἢ Ἀμμύχονος. Οἱ φράσιον τὴν ὄνομα
Ἰαν Φαμαγιστὰ, οἱ δὲ Τάρμοι Μαγιστὰ. >>

«Πευκασία. (κ. χώρα) εἶναι ἀπό πορὰ τόρα χρόνα πρῶτον τῆς Κρήτου.

Τὸ ὄνομα χώρα δὲν διαφέρει ἀσφαλῶς τὴν γαίην παράδοσι τοῦ
γενεῖου ὀνόματος πρῶτα ἔχειτο Πευκίων ἴσως ἀντὶ Πευκίων, Πευκῶν,
δὴ. ἔχει κατὰ μὲν περιουκίων, ἢ ὄνομα σημαίνει ἀδριανὰ γενικῶν

οὐδὲν καὶ ὁ Νικηφόρος ὁ Κάρριος ἀναφέρει καὶ
καυσοῖον Τριφυλίαν, ὁ ὄνομα ἔγραψε μέρος εἰς τὴν α. Οἰκουμένην
ῥινοδὸν ὡς ἐπίσημος γῆδρον ἢ Πευκίωντος. β.) εἰς ἓνα χειρόγραφον
τοῦ Προκεφαίου γράφει Πευκούδα. γ.) ὡς Πευκασίαν ἀναφέρει
πρῶτον κατὰ τὸν 8. αἰῶνα ὁ Ἐρωστῆς, ὁ Κωδοσάβινος ὁ Προρρο-
γέντης, ἢ Ἄννα ἢ Κομητῆ καὶ ὁ Πωδιζ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς.

Δ.) ὡς Πευκασίαν ἀναφέρει ὁ Μαχαρίης ἴσως κατὰ μικροὺς τῶν φράσι
καὶ Νicosia καὶ μέω» ὀρίωσι καὶ γράφεται. Ἡ συμφορὴ γραφὴ
«Πευκασία» (μέω) ἐφατῆ ἀπὸ τὸν 10. αἰῶνα καὶ εἶναι ὁμοίως
ὄνομα τὸ Πευκασίος. >>

«Ἀδύμων. κώμη Τουρμιστῆ τῆς Περμεσῶν καὶ ἀπ' αὐτὴν ὀνομασθῆ
καὶ ὀνομασθῆς Ναχίης. Ὁ Νεόφυτος ὁ Ροδινός καὶ ὄνομα ἀπὸ αὐτὸν
ὁ Κυπριανός νομίζουσι, ὅτι ὁ «Ἀδύμων» ἀπὸ τὴν Τύρον, ὁ ὄνομα
ἔξεδιήθη ἀπὸ τὸν εὐαγόραν ἐπατοῦμενος εἰς τὸ μέρος αὐτό, εἰς
τὸ ὄνομα ἔδωκε καὶ τὸ ὄνομα του. Ἡ Ἀδύμων γράφεται καὶ Ἐδύμων.

«Ἀνώγυρα: ὀρός β. τῆς Ἀδύμων. τὸ ὄνομα διαφέρει ἀπὸ τοῖς φράσι
εἰς τὸ La Νουερε, ὅπως καὶ τὸ ἄλλο Ἰωάννην καὶ ἔχειτο Ἀνώγυρος
ἀπὸ τὸν ὄνομα ἀνώγυρον (κ. βρωμάδα) καὶ σημαίνει ἐκεῖ. Τὸ φωνὴν αὐτὸ
ἔχει κατὰ μὲν Πωδιζ ἀπὸ τὴν ὀνομα πρῶτον καὶ ἢ φράσι μὲν τὸν ἀνώγυρον»

«Κυρία» είναι σήμερα διαμέρισμα της Έπαρχίας Πευκωσίας και είναι
μια από τις κομοτόχεις της Κύπρου. Ο Μαχαίρας ονομάζει αυτήν «Κυρία»,
κατά τον Ιεροκλή υπήρχε τόπος Κύθροι (Σήμερον Παλαιώνδρον) και
ἀπ' αὐτοῦ Κυρία, ὅπως Λόχοι Λοχία. Ἡ γραφή Κυραία είναι ἀκάρη-
ρος και φραγερὰ. Ἀπὸ τὸ ὄνομα Παλαιώνδρον φαίνεται ὅτι ἐγένετο μετα-
κεία». Καλύτερα γραφή δὲ ἦτο Κυρέα, ὅπως τὸ Τερέα.

«Μεσαρκά» ἀποτελεῖ σήμερον ἓνα διαμέρισμα τῆς Ἐ.π. Ἀμμωσίου. Μερ-
ικοὶ δὲ παλῖς και ὄντε. Μνημαρῆαυς δέχον τὰ τῶν οὐκ εἰδὸν μέτῶν
ῤῥῶ Μεσαρέα πὺ εἶναι ῤῥῶ φραγκική. Massa, Massara και
Massari και σημαίνει φραγκικὸν φέρον. Ἐπὶ τὸ ὄνομα δὲν εἶναι
φραγκικόν. εἶναι Ἑλληνικό. Πέχου Μεσαρέα δη. τῶν «μέσαρις»
δη. οὐκ εἶς τὸ μέρον τῶν ὀρέων. Τοῦτο ἀπέδειξεν ὁ πηγματῆς φραγκοκύριος
Βιέφανος Πουζικανὸς και ὁ γλωσσολόγος Γ.Ν. Χατζηδάκης.»

Μὲ τὸ κλείσιμο τῆς παρούσας μου μεγάλης εὐχομαι ὅπως μέ-
τὸ ζήτημα τῆς ἡχοῦς τῆς κυριατικῆς ἱστορίας πραγματοποιη-
θῆ και ἐνῆργο ζήτημα πὺ πολλὰ μεγαλεῶδες τοῦ πρώτου.

~~~~~

ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΛΟΣ

ΣΤΕΦΟΣ

ΕΊΤΑΣΙΣ